

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 181/09-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. mája 2009 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., N., zastúpenej advokátom JUDr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 25 Co 125/2008 a Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 54/2006 a takto

rozhodol:

Sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2009 doručená sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., N. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Krajským súdom

v Nitre (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 25 Co 125/2008 a Okresným súdom Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 C 54/2006. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 17. apríla 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením okresného súdu č. k. 7 C 54/2006-174 zo 7. novembra 2008 bolo nariadené predbežné opatrenie, ktorým na základe návrhu žalobcov A. H. a M. H. (ďalej len „žalobcovia“) bolo sťažovateľke zakázané nakladať (scudzovať, predáť, zriadiť záložné právo, použiť ako nepeňažný vklad do spoločnosti) alebo akokoľvek disponovať s konkrétne uvedenými nehnuteľnosťami ležiacimi v kat. úz. N., zapísanými na liste vlastníctva č. 1778. Uznesením krajského súdu č. k. 25 Co 125/2008-194 zo 16. januára 2009 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené. Podľa názoru sťažovateľky došlo tým k porušeniu jej označených práv podľa ústavy a dodatkového protokolu. Okresný súd predbežné opatrenie nariadil v rámci súdneho konania vedeného žalobcami proti sťažovateľke o zaplatenie 470 000 Sk (15 601,14 eur). Žalobné nároky sa opierali o zmluvu o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2003, ktorú uzavreli žalobcovia ako postupcovia so sťažovateľkou ako postupníkom. Na jej základe mala sťažovateľka uhradiť žalobcom odplatu za postúpenú pohľadávku v žalovanej výške. Predmetom postúpenia bola pohľadávka 700 000 Sk (23 235,74 eur), ktorej právnym titulom mal byť nárok na zaplatenie úrokov zo zmluvy o pôžičke z 23. septembra 1999 uzatvorenej spoločnosťami A., s. r. o., a S., s. r. o. Žalobcovia získali túto pohľadávku zo zmluvy o pôžičke na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi žalobcami ako postupníkmi a spoločnosťou S. s. r. o., ako postupcom. Vychádzajúc z textu zmluvy o postúpení pohľadávky z 11. apríla 2003 sa žalobcovia zaviazali postúpiť sťažovateľke nie istinu tejto pôžičky, ale zmluvné úroky z pôžičky, a to za obdobie po splatnosti záväzku dlžníka vrátiť poskytnutú pôžičku, teda za mesiace apríl, máj, jún, júl, august a september 2002. Podľa názoru sťažovateľky žalobcovia dosiaľ nenadobudli právo na zaplatenie zmluvne zakotvenej odplaty za postúpenie pohľadávky, keďže nespĺnili zákonom ustanovenú povinnosť, podľa ktorej pri dojednaní postúpenia pohľadávky za odplatu zodpovedá postupca postupníkovi, ak sa postupník nestal namiesto postupcu veriteľom pohľadávky s dohodnutým obsahom [§ 527 ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka]. Pohľadávku, ktorú mali na základe zmluvy o postúpení pohľadávok žalobcovia na sťažovateľku odplatne previesť, teda zmluvné úroky

z pôžičky, sťažovateľka nikdy nenadobudla a nestala sa jej veriteľom. Pohľadávku, ktorou mali byť zmluvné úroky z pôžičky, žalobcovia na sťažovateľku nepostúpili, keďže ich nikdy ani sami nenadobudli. Totiž v zmluve o pôžičke takéto úroky z pôžičky za obdobie po lehote splatnosti pôžičky neboli vôbec dohodnuté. Zo žiadneho ustanovenia zmluvy o pôžičke ani len nepriamo nevyplýva dohoda o tom, že úrok z pôžičky sa má platiť aj za obdobie po splatnosti pôžičky. Z obsahu zmluvy o pôžičke je zrejmé, že úroky z pôžičky sa mali platiť len do momentu splatnosti, pričom bol jasne dohodnutý aj režim vzájomných právnych vzťahov v prípade včasného nesplatenia istiny. Jedine pre tento prípad dohodli zmluvné strany úrok z omeškania.

Z odôvodnenia predbežného opatrenia nie je zrejmé, ako sa okresný súd vypořiadal so splnením dvoch kľúčových podmienok pre vydanie predbežného opatrenia, teda či je okamžitá úprava vzájomného pomeru účastníkov konania naozaj nevyhnutná a či ujma, ktorá sťažovateľke vznikne v dôsledku vydaného predbežného opatrenia, nie je neprimeraná výhode poskytnutej žalobcom. V tejto časti je predbežné opatrenie nepreskúmateľné. Podľa názoru sťažovateľky v posudzovanom prípade neexistuje a nikdy neexistovala potreba okamžitej úpravy vzťahov medzi účastníkmi konania. Malo by byť totiž osvedčené, že bez okamžitej úpravy právnych vzťahov by bolo právo účastníka konania ohrozené. Takéto skutočnosti však žalobcovia ani neuviedli. Návrh na vydanie predbežného opatrenia z 13. októbra 2008 preukazuje potrebu vydania predbežného opatrenia informáciami o sťažovateľkou uskutočnených predajoch nehnuteľností v N. v roku 2005 a 2006, teda viac ako pred tromi rokmi, dokonca ešte pred podaním žaloby 25. októbra 2005. Navyše tieto prevody sa uskutočnili za úplne štandardných obchodných podmienok a za protihodnotu zodpovedajúcu trhovej cene. Žiadne iné dispozičné úkony so svojím majetkom sťažovateľka od daného momentu neuskutočňovala, a preto je úplne scestné uvažovať, že po vyše troch rokoch nastala potreba uložiť sťažovateľke okamžitý zákaz disponovania prakticky s celým jej majetkom, ktorý takmer dvadsaťnásobne prevyšuje hodnotu pohľadávky žalobcov. Za najzávažnejší nedostatok predbežného opatrenia treba považovať skutočnosť, že vychádza výlučne z právne nepodložených, subjektívnych a umelo vykonštruovaných domniek žalobcov, bez osvedčenia potreby okamžitej úpravy vzťahov medzi účastníkmi konania. Nie je preukázaná ani skutočnosť, z ktorej by vyplývala reálna a bezprostredná hrozba marenia

výkonu rozhodnutia. Predbežným opatrením došlo tiež k vážnemu obmedzeniu vlastníckych práv sťažovateľky, a to v miere, ktorá je niekoľkonásobne vyššia než nominálna hodnota spornej pohľadávky žalobcov. To znamená, že medzi hodnotou pohľadávky a hodnotou vecí postihnutých predbežným opatrením je výrazný nepomer. Predbežné opatrenie preto predstavuje nezákonný zásah do vlastníckeho práva sťažovateľky.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy a dodatkového protokolu v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 25 Co 125/2008 a okresným súdom pod sp. zn. 7 C 54/2006, zrušil uznesenie krajského súdu zo 16. januára 2009 a vec vrátil na ďalšie konanie. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadostučinenia vo výške 12 000 eur (po 6 000 eur od každého zo všeobecných súdov) a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 292,38 eur.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 25 Co 125/2008-194 zo 16. januára 2009 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 7 C 54/206-147 zo 7. novembra 2008. Podľa názoru krajského súdu predbežné opatrenie nie je konečné rozhodnutie a jeho účelom je dočasná úprava pomerov účastníkov. Podmienkou pre jeho vydanie je osvedčenie, že bez okamžitej, i keď len dočasnej úpravy právnych pomerov, by bolo právo účastníka ohrozené. Z uvedeného charakteru predbežného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením nemusí súd zistiť všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia, a pri ich zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený na dokazovanie. Je však nutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, ako i osvedčenie, že je dané nebezpečie bezprostrednej ujmy. Vychádzajúc z obsahu spisu je zrejmé, že žalobcovia svoje právo na zaplatenie sumy 470 000 Sk s príslušenstvom preukazovali zmluvou o postúpení pohľadávok uzatvorenou 2. júna 2003, ktorou žalobcovia postúpili na sťažovateľku v zmluve špecifikované pohľadávky, za ktoré sa sťažovateľka zaviazala zaplatiť im odplatu vo výške 470 000 Sk do 31. decembra 2003. Niet sporu o tom, že sťažovateľka dosiaľ dohodnutú odplatu žalobcom nezaplatila a rovnako tak, že sťažovateľka v roku 2005 a 2006 uskutočnila predaj jej patriacich nehnuteľností v N., pričom v súčasnosti je vlastníčkou ďalších nehnuteľností v N. Za daného stavu je potrebné prijať záver, že žalobcovia v konaní osvedčili (nie dokázali), že majú voči sťažovateľke

splatnú pohľadávku v značnej výške, ktorá vzhľadom na uplatnený úrok od 1. januára 2004 neustále narastá a do konca roka 2008 predstavovala sumu 752 000 Sk. Naproti tomu tak sťažovateľka i napriek svojmu tvrdenému úmyslu pohľadávku žalobcom zaplatiť, ako aj naznačenej solventnosti a pokračujúcim podnikateľským aktivitám od roku 2004 až doteraz neučinila, a to ani sčasti. Práve naopak, za uvedenú dobu preukázateľne časť svojho nehnuteľného majetku odpredala a žalobe vo veci samej odporuje, v dôsledku čoho toto súdne konanie trvá už viac ako tri roky. Krajský súd v zhode s okresným súdom preto posudzujúci konanie sťažovateľky komplexne, dospel k záveru o existencii opodstatnenej obavy z ohrozenia prípadnej exekúcie. Je to tak zvlášť za situácie, že sťažovateľka je vlastníčkou nehnuteľností, ktoré by mohli byť zdrojom prostriedkov pre uspokojenie pohľadávky v prípade exekúcie, pričom ich prevodom alebo iným nakladaním s nimi by sa podstatne zhoršila vymožitelnosť priznaného práva. V tomto smere je významná i skutočnosť, že predmetom činnosti sťažovateľky je aj sprostredkovanie nákupu a predaja nehnuteľností a prenájom nehnuteľných vecí, takže jej skúsenosti v tejto oblasti by jej umožnili rýchlu realizáciu ich prípadného odpredaja. Nariadeniu predbežného opatrenia nebráni ani sťažovateľkou namietaný extrémny nepomer medzi výhodou poskytnutou žalobcom a ujmou, ktorá by jej bola spôsobená z dôvodu zjavnej neprimeranosti hodnoty dotknutých nehnuteľností, ktorá je niekoľkonásobne vyššia než hodnota pohľadávky uplatnenej žalobcami. I keď je nepochybné, že medzi hodnotou pohľadávky a hodnotou veci postihnutej predbežným opatrením by nemal byť výrazný nepomer, bez preukázania tejto skutočnosti účastníkom konania nemožno bez ďalšieho dospieť k takémuto záveru len vlastnou úvahou, prípadne na základe listu vlastníctva a tam zapísaných nehnuteľností. V prerokováanej veci sťažovateľka, ktorú v tomto smere zaťažovala dôkazná povinnosť, okrem svojej konštatácie na túto okolnosť žiadny dôkaz neprodukovala a ani neoznačila. Navyše, podľa názoru krajského súdu nehrozí ani to, že by sa zásahom do vlastníckych práv narušila ekonomická činnosť sťažovateľky alebo obmedzila jej prevádzka a hospodárska aktivita vyplývajúca z predmetu jej činnosti. Z nájomných zmlúv týkajúcich sa dotknutých nehnuteľností totiž vyplýva, že tieto sú v prenájme na dobu tridsať rokov. Preto zrejme neslúžia pre prevádzkové potreby sťažovateľky a nie sú ani predmetom jej realitnej činnosti, pričom realitná činnosť je len jednou z viacerých aktivít, v ktorých má sťažovateľka

oprávnenie podnikat'. Podľa prezentačnej pečiatky bolo uznesenie doručené právnomu zástupcovi sťažovateľky 24. februára 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 7 C 54/2006, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

V danom prípade bolo proti uzneseniu okresného súdu prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy a dodatkového protokolu mal krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 25 Co 125/2008. Sťažnosť treba považovať v tejto časti za zjavne neopodstatnenú.

Podľa názoru sťažovateľky neboli splnené zákonné podmienky pre vydanie predbežného opatrenia, a to najmä v tom, že v skutočnosti neexistovala potreba okamžitej úpravy vzťahov medzi účastníkmi konania. Okrem toho vydaniu predbežného opatrenia bránil aj extrémny nepomer medzi hodnotou vymáhanej pohľadávky a hodnotou nehnuteľností, ktorých sa predbežné opatrenie týka.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že odôvodnenie uznesenia krajského súdu obsahuje konkrétne relevantné dôvody opodstatňujúce potrebu okamžitej úpravy vzťahov, ako aj úvahy v súvislosti so sťažovateľkou namietaným nepomerom medzi hodnotami. Tieto argumenty sú dostatočne presvedčivé v danom štádiu konania. V žiadnom prípade preto nemožno uznesenie považovať za arbitrárne či zjavne neodôvodnené.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. mája 2009